

РІКА ЖИТТЯ. ЧАСТИНА ТРЕТЯ: КАМІННЯ З НЕБА. ДО ПРОБЛЕМИ ВОДОЗАБЕЗПЕЧЕННЯ КРИМУ

→ 4

ОЛЕКСАНДРА ГРИДАСОВА – КРИМЧАНКА З КОМАНДИ ГРАЦІЙ

→ 6

КРИМСЬКА СВІТЛИЦЯ

ЗАГАЛЬНОДЕРЖАВНА УКРАЇНСЬКА ГАЗЕТА

№ 43
щоп'ятниці
21.10.2016

www.svitlytsia.in.ua

НА ВЕСЬ СВІТ COUNCIL OF EUROPE Parliamentary Assembly CONSEIL DE L'EUROPE Assemblée parlementaire

ВЛАДИКА КЛИМЕНТ: «ТРЕБА ЗАХИСТИТИ ПРАВА І СВОБОДИ УКРАЇНЦІВ У КРИМУ»

З 10 до 14 жовтня у Страсбурзі проходила осіння сесія Парламентської асамблеї Ради Європи. Серед питань порядку денного порушувалося й кримське питання. А серед української делегації присутнім був і архієпископ Сімферопольський і Кримський Климент.

ІГОР СВІТЛИЧАНИН

«Сьогодні Кримська єпархія Української православної церкви Київського патріархату, українська освіта, українська культура, україномовний простір на теренах Криму під загрозою знищення», – заявив під час свого виступу Вла-

дика Климент. – «До 2014 року 11% населення Криму, а це близько 200 тисяч громадян, відносили себе до віруючих Української православної церкви Київського патріархату в Криму. Українська православна церква Київського патріархату в Криму мала зареєстровані 52 релігійні установи. В штаті Кримської єпархії було 23 священнослужителя. Зараз у Криму зали-

шилося 9 діючих релігійних громад, 8 священнослужителів». За словами архієпископа, починаючи з 2014 року, єпархія зазнає постійних переслідувань з боку нинішньої «кримської влади». Проте «найболючішим ударом для кримчан є закриття 7 україномовних шкіл та близько 500 класів з українською мовою навчання. Місцеві чиновники насильно закривають украї-

номовні школи і класи. Знищено найпрестижнішу україномовну школу-гімназію в м. Сімферополі, – зазначив Владика Климент. – Окремої підтримки й захисту потребують журналісти, що висвітлюють правдиву ситуацію. Останній приклад цього – не випускають з Криму на лікування відомого українського журналіста Миколу Семену».

Після викладу всіх фактів переслідувань кримських українців архієпископ звернувся до Організації Об'єднаних Націй та Організації з Безпеки співробітництва в Європі; до держав-гарантів цілісності України, які підписали Меморандум про гарантії безпеки у зв'язку з приєднанням України до Договору про нерозповсюдження ядерної зброї, – США, Великобританії та Росії, Франції та Китаю; до держав Європейського Союзу із закликом вжити рішучих заходів для захисту базових принципів прав і свобод українців у Криму.

«Вважаю актуальним і доцільним уже сьогодні вирішити питання на міжнародному рівні щодо негайного запровадження міжнародної місії для моніторингу прав людини та дискримінованих етнічних спільнот на Кримському півострові. Прошу розглянути на рівні міжнародних переговорів питання забезпечення прав та свобод українців Криму та питання функціонування Кримської єпархії Української православної церкви Київського патріархату на півострові Крим», – звернувся до світової спільноти архієпископ Сімферопольський і Кримський Климент.

ШАНОВНІ ЧИТАЧІ І ПЕРЕДПЛАТНИКИ!

Повідомляємо вам, що ви вже зараз можете передплатити наше видання на 2017 рік. Вартість річної передплати – 153,28 грн. **Індекс: 90269.**

Оформити передплату можна через Інтернет, для цього потрібно зайти на сайт ДП «Преса», де подана детальна інформація, а також у будь-якому відділенні «Укрпошти».

Передплачуйте газету «Кримська світлиця», підтримайте кримчан!

БОРОТЬБА З ДЕРЖАВОЮ ЗА ГРОМАДЯН

13 жовтня 2016 року в «Укрінформі» (Київ) проводився круглий стіл на тему: «Процедура надання адміністративних послуг для громадян України, які проживають на тимчасово окупованій території Автономної Республіки Крим». З ініціативою організації круглого столу на таку тему виступило Міністерство інформаційної політики України. Актуальність теми круглого столу сьогодні не викликає сумніву, на що, зокрема, вказує і жвава дискусія між його учасниками.

ЯРОСЛАВ САМОВИДЕЦЬ

У роботі круглого столу взяли участь представники державних органів влади, громадських організацій, громадські активісти. У своїх доповідях державні службовці окреслили ситуацію щодо вирішення проблем з надання адміністративних послуг для кримчан. Так, Р. С. Колбаса, директор Департаменту захисту прав дітей та усиновлення Мінсоцполітики, надав статистичну інформацію про облік крим-

ських дітей-сиріт. Зі свого боку Г. П. Суботенко, заступник начальника відділу реєстрації та еміграції департаменту з питань громадянства, паспортизації та реєстрації Державної міграційної служби України, разом зі статистичними даними відзначила, що процедуру отримання документів для громадян України, які проживають у Криму, максимально спрощено. В. В. Секретар, в.о. начальника відділу представництва інтересів громадян та держави у суді Прокуратури АР Крим, доповів про ті проблеми, які доводилося вирішувати в українських судах щодо питань оформлення кримчанами документів українського зразка. Виступ О. М. Михалишиної, старшого офіцера відділу паспортної роботи управління прикордонного контролю Департаменту охорони державного кордону Державної прикордонної служби України, викликав обурення серед представників громадськості й громадських організацій. Учасників круглого столу особливо обурили слова О. Михалишиної, що сьогодні не виникає особливих проблем у громадян України при перетині адміністративного кордону між Херсонською областю та АР Крим. Гостроти

дискусії додав ще й виступ О. В. Антонової, голови ГО «Шторм», волонтера, яка безпосередньо допомагає кримчанам отримати українські документи.

Олена Антонова підкреслила, що найбільша проблема, з якою стикаються українці Криму, – недосконалість законодавства. Ця недосконалість часто вбиває не лише бажання отримати документи українського зразка, а й будь-яку можливість це зробити, адже якщо сьогодні людина якимось чином втрапить паспорт громадянина України в Криму, то вона взагалі не змо-

Найбільша проблема, з якою стикаються

українці Криму, – недосконалість законодавства. Ця недосконалість часто вбиває не лише бажання отримати документи українського зразка, а й будь-яку можливість це зробити, адже якщо сьогодні людина якимось чином втрапить паспорт громадянина України в Криму, то вона взагалі не зможе в'їхати на материк, вона втрачає практично все, що її документально зв'язує з Україною

же в'їхати на материк, вона втрачає практично все, що її документально зв'язує з Україною. Активістка зазначила: «Людей, які хочуть отримати документи українського зразка, багато, але ті труднощі, які стоять перед кримчанами в процедурі отримання адміністративних послуг, не завжди дозволяють їм реалізувати свої наміри. Кримчани просили мене переказати вам, щоб ви їх не покидали там самих, що вони – теж Україна».

Зі свого боку економічний експерт ГО «Майдан закордонних справ» Юрій Смелянський категорично заявив, що формат вирішення проблеми через «утечу в недосконалість законодавства – це не конструктив» і своє завдання влада не виконує. А Ескендер Барієв, член Меджлісу кримськотатарського народу, зі свого боку додав, що такі круглі столи мають проводитися в Міністерстві з питань тимчасово окупованих територій та внутрішньо переміщених осіб України і через показ проблем розроблятимуться нормативно-правові акти.

Висновком, на якому зішлись учасники круглого столу, стало те, що модератору цього заходу (Е. Джапарова) буде подано пропозиції всіх сторін у письмовому вигляді для донесення інформації до відповідних інстанцій.

Загострення дискусії вкотре вказало не тільки на істотні прогалини в українському законодавстві, а й на небажання сучасних чиновників усувати наявні проблеми. Усе це неодноразово обговорювалося на різних рівнях суспільного життя держави, однак усе так і залишилося «говорінням». Відтак не дивно, що волонтер із Криму, яка, як ніхто інший, володіє ситуацією про сучасний стан надання адміністративних послуг для кримчан, в ході цього круглого столу заявила: «Я довго думала, що таке волонтер, а тепер я знаю, волонтер – це позаштатний воїн на неоголошеній війні. Ми боремося за людей з державою, з її органами».

ПРИЗНАЧЕННЯ

«НЕ ДАМО ЗАБУТИ ПРО КРИМ...»

12 жовтня 2016 року під час брифінгу в Кабінеті Міністрів України міністр інформаційної політики України Юрій Стець повідомив про нове призначення. Радником з питань інформаційної політики щодо Криму стала Юлія Каздобіна.

ЯРОСЛАВ САМОВИДЕЦЬ

Ю. Стець так охарактеризував цей крок: «Це призначення – не моя власна ініціатива, а порада мені знизу про те, що необхідно мати такого радника. Прихід Юлії, її освіта, знання, досвід – серйозне посилення нашої команди». Стосовно основних завдань нового радника, то міністр зазначив: «...призначаючи Юлію на посаду радника, сподіваюся, що інформаційних приводів та тем Криму стане ще більше серед українських та іноземних ЗМІ». Ю. Стець також додав, що серед пріоритетних завдань Ю. Каздобіно залишаються і ті, що перебувають під пильною увагою міністерства: забезпечення протидії згортанню свободи слова в Криму і поширення українських ЗМІ в кримському інформаційному просторі. Міністр завершив цей брифінг словами: «Ми не дамо забути жодному політику про Крим... Анексований Крим мусить бути без слова «анексований».

На брифінгу також була присутня Еміне Джапарова, перший заступник міністра інформаційної політики України, яка, зокрема, зазначила: «Наша позиція така, щоб був контакт через радників із суспільством. Юлія знає кримську громаду, експертне середовище, є тим, хто може збудувати». На запитання, яким ви бачите свої перші кроки на новій посаді, Ю. Каздобіна відповіла: «Пріоритетом моєї роботи на посаді радника буде розробка стратегії інформаційної реінтеграції Криму... Є команда, є домовленості з донором, який фінансуватиме цей задум». На думку новопризначеного радника, важливим завданням є включення питання Криму в загальносвітовий контекст. До 14 вересня 2015 року радником міністра з питань інформаційної політики щодо Криму був Сергій Костинський, потім – Еміне Джапарова, яку згодом призначено першим заступником міністра інформаційної політики України.

ОСТРІВ КРИМ ТА ЙОГО «ПІРАТИ»

Крим часто називають «островом» – і в поетичному, і в політичному сенсі. А з точки зору гідрології він фактично островом і є. Або був, поки не подаровано було півострову людським трудом дніпрові води. Міцна прив'язка залізничними магістралями, автошляхами його до транспортної мережі України сприяла розвитку кримської економіки, та, з другого боку, – позбавляла гострої актуальності розвиток кримського мореплавства. І, дійсно, «романтика моря» в Криму мала переважно колорит літа й курортних романів.

МАКСИМ ДУБОВ'ЯЗ

З перших днів окупації Криму морський транспорт одразу набув ексклюзивного значення. Спершу для військових перевезень у контексті милітаризації півострова і його перетворення на найбільшу військову базу. Далі Крим було поступово заблоковано з су-

ходолу на законодавчому рівні – міжнародному, а згодом і державному, аж до громадянської блокади автовантажних перевезень, і цей ексклюзив набув конче широкого сенсу.

Про це йшлося у вступі до доповіді «Ефективність міжнародних санкцій проти РФ в галузі мореплавства у зв'язку із окупацією Криму», з якою виступив експерт фонду «Майдан закордонних справ» Андрій Клименко. Дослідження було проведено у партнерстві з міжнародною новинною платформою Ukraine Today. Доповідь було підготовано в рамках проекту «Журналістське розслідування» за підтримки Фонду розвитку ЗМІ Посольства США в Україні. Презентація пройшла 7 жовтня в конференц-залі Фонду.

В основній частині доповідач надав прискіпливо деталізовану інформацію щодо фіксації заходів суден у порти Криму, з повною розкладкою

по типах суден і прапорах державної приналежності, під якими вони ведуть заборонену міжнародним і українським законодавством діяльність. Було зазначено хорошу ефективність від оприлюднення такої інформації. От тільки 2 цифри: з 260 суден умовного «кримського торгового флоту», внесених до «чорного списку», вже випали з роботи на кримські порти 134. Було багато цікавих прикладів, як новочасні торгові «пірати» плутають сліди, змінюють прапори, ховаючись навіть під прапорами, наприклад... Монголії, й ще багато яскравих фактів, що впевнено свідчать про ефективність цієї копії праці.

Презентацію було приурочено також до 2,5-річної діяльності на матеріку Інформаційно-новинного порталу Чорноморського регіону «BlackSeaNews», колектив якого був змушений покинути Ялту 7 квітня 2014 року.

«УКРЗАЛІЗНИЦЯ» ВІДМОВИЛАСЬ ПЕРЕДПЛАЧУВАТИ УКРАЇНОМОВНІ ВИДАННЯ

З проханням посприяти поширенню україномовних періодичних видань у потягах Державне підприємство «Національне газетно-журнальне видавництво» зверталось до «Укрзалізниці» неодноразово. Відповідь на поставлені в інформаційному запиті запитання, який було надіслано до «Укрзалізниці», редакція газети «Кримська світлиця» чекала місяць з моменту відправлення.

РЕЗОНАНС

ЛІНА ГОЛУБ

В межах компетенції Публічне акціонерне товариство «Українська залізниця» відповіло: «До ПАТ «Укрзалізниця» надходило звернення від ДП «Національне газетно-журнальне видавництво» щодо закупівлі україномовних друкованих засобів масової інформації для розповсюдження у поїздах внутрішнього прямування. На жаль, відповідні витрати не передбачені у консолідованому фінансовому плані ПАТ «Укрзалізниця», – повідомив департамент інформаційної політики та зв'язків з громадськістю. Відомо, що в поїздах «Інтерсіті» вже існує практика поширення друкованих видань у вагонах 1-го класу. Чому серед пропонувананих видань наявні переважно російськомовні, і як результат україномов-

ний продукт за таких умов не може на рівних конкурувати? На поставлене запитання «Укрзалізниця» відповіла: «Наразі у 1-му класі поїзів «Інтерсіті» поширюються журнал «Intercity magazine» та газета «Магістраль». Матеріали у журналі друкуються українською мовою, газета «Магістраль» виходить мовою оригіналу, але більшість матеріалів виходять саме українською мовою».

«Розповсюдження друкованих видань відбувається відповідно до укладених договорів видавців з вагонними дільницями, які обслуговують поїзди», – зазначили у департаменті інформаційної політики та зв'язків з громадськістю ПАТ «Укрзалізниця». Відмовлено було таким україномовним виданням, як: газети «Кримська світлиця», «Культура і життя», журнали: «Музика», «Пам'ятки України», «Театрально-концертний Київ», «Український театр», «Українська культура».

НЕДОПРАЦЬОВАНА СИСТЕМА ПЕРЕВІРКИ ПЕРЕСЕЛЕНЦІВ

29 вересня у прес-центрі інформаційного агентства «Інтерфакс-Україна» відбулась прес-конференція на тему: «Чекай перевірки – потім оскаржуй. Реалії відновлення соціальних виплат переселенцям».

ЛІНА ГОЛУБ

Новий порядок призначення та відновлення соціальних виплат для внутрішньо переміщених осіб був введений у дію Постановою Кабінету Міністрів України № 365 від 8 червня. Цей

порядок передбачає перевірку фактичного місця та умов проживання переселенців, за результатами якої приймаються рішення про те, чи можна призначити або відновити їм соціальні виплати.

Програма радників та БФ «Восток-SOS» представила результати моніторингу, який був проведений для отримання максимально повної інформації про те, як новий порядок призначення та відновлення соціальних виплат для внутрішньо переміщених осіб, запроваджений у червні 2016 року, вплинув на переселенців, і як державні органи в регіонах справляються із новими завданнями.

«В низці регіонів наші монітори побачили величезні черги переселен-

ців (зокрема, в Києві, Київській та Луганській областях), що, безумовно, було пов'язано як із великою кількістю внутрішньо переміщених осіб, так і з організацією прийому. Це призводить до утворення черг з 50-70 осіб і до введення управління системи «талончиків», коли подачу документів призначають

на листопад-грудень», – повідомила координатор правового напрямку БФ «Восток-SOS» Олена Луцьова.

Моніторинг показав, що в управліннях праці та соцзахисту все ще зберігаються прийомні та неприйомні дні для переселенців. У ході моніторингу збір даних забезпечувався безпосереднім спостереженням, проведенням

інтерв'ю з ВПО і працівниками управлінь, які надавали соціальні послуги переселенцям.

«Радники програми неодноразово звертались до Міністерства соціальної політики щодо необхідності спрощення адміністративних процедур і засобів контролю за переміщенням переселенців, оскільки існуючі процедури паралізували систему соціального захисту», – сказала Валерія Вершиніна, менеджер програми «Подолання соціальних наслідків конфлікту на Донбасі і незаконної анексії Криму з допомогою державних структур в Україні і громадянського суспільства» Мінсоцполітики.

Моніторинг реалізації прав на соціальний захист внутрішньо переміщених осіб проходив з 18 до 31 серпня та охопив 17 областей України.

«Ми сподіваємось, що результати моніторингу вплинуть на Постанову № 365», – заявила під час конференції Олександра Дворецька, координатор правового напрямку Ініціативи «Восток-SOS».

АКТУАЛЬНО

На момент проголошення автономного статусу Криму, а згодом – розпаду Радянського Союзу та здобуття Україною Незалежності – канал ще продовжував будуватися.

ВАЛЕРІЙ ВЕРХОВСЬКИЙ

Канал насправді – ціла мережа. АПК – задовго до утворення автономії ця аббревіатура означала Азовський рисовий канал, що відгалужувався від основної водної магістралі на північний схід півострова, до присиваських сіл. На захід у бік Тарханкуту вода каналу йшла Роздольненським каналом, південніше – живила Сакський та Курманський (Красногвардійський), Чорноморський та З'єднувальний канали. Водогони, розгалуження, «капілярна» система на доповнення до водних «артерій», переходи, водосховища. Все разом становить одинадцять тисяч кілометрів.

Друга черга каналу будувалася в 1980-ті роки. Завданням було покращити водопостачання Сімферополя та Південного Криму. Третя черга була розпочата в 1990-х і завершена в 1997 році. Будівництво четвертої черги так і не розпочато. Після 1997 року всі будівельні роботи взагалі було припинено. Лишалось втримати у придатному стані те, що вже є.

Практично одразу після затвердження статусу автономії керівництво Криму запрагнуло більшого. Ніхто особливо не приховував, що автономія – це тимчасовий компроміс, націлений на відокремлення від України. І тоді, на початку 1990-х, канал відіграв свою роль стримуючого чинника. У відповідь на розмови про «острів Крим» гучні заяви про можливість переходу до складу Херсонської області робилися на півночі Криму. Разом з багатьма іншими складовими канал міцно прив'язав півострів до материка.

Припинення подачі води навесні 2014 року було цілком логічним, хоча дуже важким кроком.

З одного боку, Україна не зобов'язана постачати ресурси окупованій території, не має вести переговори чи займатися діловими питаннями господарювання з режимом, що захопив владу на півострові всупереч і законам,

РІКА ЖИТТЯ. ЧАСТИНА ТРЕТЯ: КАМІННЯ З НЕБА

«ЯКЩО ЩЕ РІК НЕ БУДЕ ВИКОРИСТОВУВАТИСЯ КАНАЛ – ПРОЩАВАЙ, ПІВНІЧНО-КРИМСЬКИЙ! ЦЕЙ ЗАЛІЗОБЕТОН – ВІН ЯК ЖИВИЙ ОРГАНІЗМ. ВЛІТКУ, КОЛИ ҐРУНТ НАГРІВАЄТЬСЯ ДО 60 ГРАДУСІВ, А ВОДИ НЕМАЄ – ЙОГО КОРОБИТЬ, ВЕДЕ. ОДИНАДЦЯТЬ ТИСЯЧ КІЛОМЕТРІВ КАНАЛІВ МІЖГОСПОДАРСЬКИХ, ЗРОШУВАЛЬНИХ І ТРУБОПРОВОДІВ! ЯК ЗВІДСИ ДО АЛЯСКИ! ЙОМУ БЕЗ ВОДИ СТОЯТИ ВЛІТКУ НЕ МОЖНА»

і не питаючи згоди самих мешканців Криму. На іншій шальці терезів те, що значна частина української громади півострова – це мешканці сіл, життя яких на пряму залежить від каналу, від дніпровської води. І припинення постачання води вдарить саме по їхньому життю. Крім того, порушення налагодженої системи

природокористування може призвести до незворотних наслідків.

Зіткнення з невблаганною реальністю не допомогло отямитися прихильникам сепаратизму в Криму. Ладні жертвувати будьким і будь-чим, крім своїх мозкових кайданів, вони будуть нищити Крим, бо відступати їм тепер є куди – попереду Москва.

мель нереально, а позбуватися найбільш родючої землі – нерационально».

У фахівців викликає занепокоєння перебування русла каналу у неприродному для нього сухому стані. За умов спекотного кримського літа залізобетон виходить з ладу набагато швидше розрахункових термінів. Георгій Капшук, почесний меліоратор України (цитую за газетою «Кримський телеграф»): «Якщо ще рік не буде використовуватися канал – прощавай, Північно-Кримський! Цей залізобетон – він як живий організм. Влітку, коли ґрунт нагрівається до 60 градусів, а води немає – його коробить, веде. Одинадцять тисяч кілометрів каналів міжгосподарських, зрошувальних і трубопроводів! Як звідси до Аляски! Йому без води стояти влітку не можна».

Канал забезпечував мільярд кубічних метрів води на рік – і це ще не повна його пропускна потужність. А предметом гордості Кримського водгоспу сьогодні є плани дати Криму бодай сорок мільйонів кубометрів. За рахунок внутрішніх ресурсів. Яких ресурсів? Виснаження й без того мізерного стоку степових кримських річок? Викачування артезіанських вод, запаси яких далеко не безмежні? Можливо, відродяться сталінські мрії про водогін з Краснодарського краю чи опріснення морської води?

Підсумком «зневоднення організму» півострова уже стало стрімке скорочення посівної площі рису у Криму. Замість нього пропонують вирощувати... соняшник. Що й казати, ця дуже корисна сільськогосподарська культура потребує значно менше зрошення й є достатньо прибутковою, та водночас сонях виснажує навіть масні чорноземи материкової України. А що буде через кілька років з кримськими угіддями?

У офіційних документах Республіканського комітету з водного господарства Криму відверто сказано про катастрофічне становище зі зрошенням у господарствах степової частини півострова. Наприклад, у червні цього року в Курманському (Красногвардійському) районі з сорока семи тисяч гектарів зрошуваних угідь поливалося лише менше півтори тисячі.

...Поки що російський міністр природних ресурсів обіцяє налагодити водопостачання на півострові у достатньому обсязі до 2019 року. Що ж, посидіти три роки без води – це, звісно, не каміння з неба.

Гучний ентузіазм на межі здрогового глузду збурився з відкриттям у Нижньогірському районі Ново-Іванівського гідровузла. Бажання будь-що довести правильність і незворотність «російського вибору» для Криму виглядає дедалі абсурднішим. Одна з вірогідних сентенцій: «Ніхто б раніше не подумав, що Біюк-Карасу може потекти у зворотному напрямку»... Дива природи в Криму, схоже, тільки починаються. Й до обіцяного каміння з неба вже недалеко.

Річці Біюк-Карасу сьогодні, схоже, відведена роль головної водної артерії. На березі цієї річки я виріс, вона для мене рідна. Влітку вона часто пересихала до струмка, який можна було переступити. Звісно, жодного бетонування, співмірного з Північно-Кримським каналом, там нема й бути не може. Вода, пущена із водосховищ по Біюк-Карасу, просто не дійде до Ново-Іванівської гідростанції, якщо буде посуха. А якщо не буде посухи – без зрошення можна було б прожити й так.

Втім, ще до галасу навколо цих «ню-васюківських» гідростанцій і сам голова Комітету з водного господарства Ігор Вайль не міг не визнати в інтерв'ю: «Без каналу знайти джерело для зрошення 400 тисяч гектарів зе-

ПРІСНА ВОДА «ТІКАЄ» З ПІВОСТРОВА

ВАЖЛИВО

Сьогодні можна зі стовідсотковою впевненістю стверджувати – Крим опинився на межі екологічної катастрофи. Про це б'ють на сполох вітчизняні фахівці-гідрологи, які відстежують ситуацію із забезпеченням водними ресурсами півострова. Після закриття Північно-Кримського каналу запаси прісної води в Криму різко скоротилися. І сьогодні не існує жодних альтернатив щодо їх відновлення у найближчій перспективі.

ТАРАС ГОЛОВКО

Після того, як з материкової України прийшла вода на півострів, степи Криму у прямому значенні слова ожили. Завдяки штучно створеному каналу з'явилися сприятливі умови для проживання. Відтак населення Криму почало зростати за рахунок переселенців із сусідніх областей України і Росії. Посушлива земля почала регулярно зрошуватися, що дало змогу зайнятися екстенсивним агровиробництвом. Для прикладу наведемо таку цікаву статистику: у 1986 році по Північно-Кримському каналу води надходило на півострів у такій кількості, що дозволяло забезпечити зрошення території сільськогосподарських угідь площею 380 тисяч гектарів!

Якщо розглянути показники за останні п'ять років, то споживання води півостровом перевищувало мільярд кубічних метрів на рік, з яких 85% (!) забезпечувалося Північно-Кримським каналом. Фактично 2/3 населення, а це 1,5 млн кримчан, використовувало саме цю воду. Водночас 72% води, отриманої з материкової України, йшло на потреби аграрної галузі Криму.

Стосовно забезпечення населення півострова питною водою, то думки аналітиків у цьому питанні різняться. Одні вважають, що Крим може повністю себе забезпечити прісною водою без допомоги Північно-Кримського каналу. Для цього потрібно лише модернізувати існуючі артезіан-

Північно-Кримський канал «до» і «після» закриття

ські свердловини, а також пробурити нові. Інші більш категоричні в оцінці нинішньої ситуації. Ними наводяться такі цифри. По каналу з Дніпра в Крим транспортувалася вода в обсязі 1 млрд кубометрів на рік. 80 млн кубів з цієї води спрямовувалося на поповнення водосховищ. До Другої світової війни, коли Північно-Кримський канал не функціонував, у Криму проживало близько 1 100 000 осіб. Нині населення сягнуло понад 2 700 000 осіб. 1 людина впродовж доби споживає – 3,3 кубометри води. Для порівняння: вирощування 1 бичка на забій – 100 тонн води. Після припинення постачання води по Північно-Кримському каналу проблему із забезпечення населення прісною водою тимчасово вирішили шляхом розконсервації підземних водосховищ. Однак баланс різко змістився і тепер рівень підзем-

них вод увесь час зменшується. На думку цих же експертів, не кращим чином виглядає ситуація і в сільському господарстві Криму. Адже на півострові відсутні глибоководні річки і немає великих запасів прісної води. Обробляти землю без поливу просто неможливо. Ця проблема вирішувалася лише завдяки Північно-Кримському каналу і дніпровській воді. Після відкриття каналу 15 років пішло на те, щоб знесолити ґрунт на півострові і підвищити рівень прісних ґрунтових вод.

Ще у 2012 році на урядовому рівні був прийнятий проект, що передбачав відновлення зрошення сільськогосподарських угідь після того, як з 1991 до 1998 року ця система зробилася непридатною. Програма мала назву «Вода Криму», період реалізації якої мав тривати з 2013 до 2020 року. Під програму планувалося виді-

лити кошти у сумі 4,7 млрд грн., з них 2,3 млрд – з Державного бюджету України.

А що стосується Північно-Кримського каналу, то він на сьогодні практично обмілів і руйнується буквально на очах. Через відсутність води в необхідній кількості для зрошення сільськогосподарських угідь, на думку аналітиків, через два-три роки, приміром, рисові поля у Криму взагалі зникнуть. Зникне також соя, вагома частина кримських овочів і фруктів, а згодом і виноградники. Поступово буде знищена кормова база для тваринництва, що потягне за собою мільярдні збитки для економіки півострова. Передбачаючи цю сумну перспективу, експерти дуже відверто висловлюють такий прогноз: як Північно-Кримський канал дав життя півострову, так це життя він і забере після його остаточного висихання.

З кожним днем проблема з водними ресурсами стає всеохоплюючою, зокрема, і для промислового виробництва, розташованого на півострові. В Криму, наприклад, є приватне підприємство з виробництва титанової продукції, потужності якого знаходяться в Армянську. 100% акцій належить компанії OSTCHEM Holding AG, що об'єднує хімічні та гірничо-видобувні активи інвестиційного холдингу Group DF Дмитра Фірташа. Є ще Кримський содовий завод – підприємство з виробництва технічної кальцинованої соди, потужності якого розміщуються у Красноперекопську. Обидва заводи сьогодні у варварський спосіб вибирають воду з підземних резервуарів у таких обсягах, що її починає катастрофічно не вистачати як для потреб виробництва, так і самого населення двох міст. Під-

твердженням цієї патової ситуації із забезпеченням водою є намагання адміністраціями підприємств не лише збільшити кількість свердловин у цих місцевостях, а також максимально заглибити їх у ґрунт. Це обов'язково призведе до подальшого засолення прилеглих територій, зробить їх не придатними для вирощування сільськогосподарських культур і неодмінно позначиться на здоров'ї місцевого населення.

Звичайно, нинішнє керівництво анексованого Криму не зацікавлене у розкритті інформації про реальний стан речей із забезпеченням півострова водними ресурсами. Приміром, вони чомусь мовчать про те, що пошуки нових джерел на півострові буриньками і гідрологами так і не увінчалися успіхом. Опріснення морської води, яке розглядається як альтернативний варіант, потребуватиме колосальної кількості енергії, відсутньої у цьому регіоні. Крім того, собівартість такої води багатократно зростає, що для більшості населення стане не по кишені. Не кажучи вже про глобальне забруднення акваторії Чорного моря реагентами, що утворюються у процесі опріснення морської води. І таких фактів, що констатують безперспективність вирішення проблеми зневоднення Криму, безліч.

Всі хапаються за соломинку, як той потопальник, що, мовляв, туристична галузь і сільське господарство стануть локомотивами для місцевої економіки. З сільгоспвиробництвом ситуація більш-менш зрозуміла. А от щодо туристів, які приїжджатимуть до Криму, – рівняння з багатьма невідомими. На сьогодні будь-яка статистика стосовно споживання ними води впродовж всього туристичного сезону відсутня. І коли нинішня влада Криму починає рапортувати Кремлю про рекордну кількість відпочивальників, які наважилися приїхати на півострів покращити здоров'я, вона чимось нагадує невігласа, який сидить на гілці і несамовито її пиляє під собою...

Ні Москва, ні тим більше Сімферополь у нинішньому столітті самостійно ніколи не вийдуть на показник 1,2 млрд кубометрів води на рік, що давав для півострова Північно-Кримський канал. Так що: «Верной дорогой ідете, товарищі!»... Додамо: аби не було пізно.

У 1986 РОЦІ ПО ПІВНІЧНО-КРИМСЬКОМУ КАНАЛУ ВОДИ НАДХОДИЛО НА ПІВОСТРІВ У ТАКІЙ КІЛЬКОСТІ, ЩО ДОЗВОЛЯЛО ЗАБЕЗПЕЧИТИ ЗРОШУВАННЯ ТЕРИТОРІЇ СІЛЬСЬКОГОСПОДАРСЬКИХ УГІДЬ ПЛОЩЕЮ 380 ТИСЯЧ ГЕКТАРІВ!

ПЕРША ГРА НА СВОЄМУ НОВОМУ ПОЛІ

Футбольний клуб «Таврія» 16 жовтня 2016 року провів першу гру на своєму полі. Поле стадіону «Машинобудівельник» у Бериславі стало тимчасово домашнім для сімферопольського клубу, який не так давно вимушено переїхав з Криму. На жаль, у першій домашній грі ФК «Таврія» поступився МФК «Житомир» з рахунком 0:1. Поразки клубу можна пояснити перш за все нагальною швидкістю формування команди «Таврії», яка для того, щоб устигнути взяти участь у чемпіонаті України серед аматорів, змушена максимально швидко сформувати свій склад.

ІГОР СВІТЛИЧАНИН

Щодо фанів, то ця гра засвідчила, що місцеві мешканці органічно включилися до складу вболівальників «Таврії», таким чином продемонструвавши свою приязнь до кримської команди. Характерно, що дивитися матч у Бериславі приїхало навіть декілька постійних уболівальників клубу із Криму.

Ця гра вкотре показала Сергію Шевченку, головному тренеру «Таврії», що проблем у грі команди чимало і на що перш за все потрібно звернути увагу членів команди. Як-не-як, а пораз-

ВБОЛІВАЄМО!

ка у спорті – це необхідний етап на шляху розвитку і поступу, адже не буває справжньої вольової перемоги без поразки на

початку. Хочеться сказати хлопцям з «Таврії», що поразка є найефективнішим інструментом для перемоги, і досягнення

ціняються по-справжньому лише тоді, коли є вдосталь пережитих хвилин невдач. Подальших вам перемог!

ІНТЕРВ'Ю

З КОМАНДИ ГРАЦІЙ

Цьогоріч на Олімпіаді в Ріо-де-Жанейро збірна України з художньої гімнастики виборола сьоме місце, проте, незважаючи на результат, українські граці завоювали набагато більше – серця своїх уболівальників. Після їхнього виступу Інтернетом прокотилася хвиля схвальних відгуків щодо українських гімнасток, а коментатори ВВС, найбільшої телерадіомовної компанії у світі, назвали їх виступ фантастикою. Серед дівчат, які представляли нашу країну у цьому виді спорту, крім лідера збірної Ганни Різатдінової, була ще одна кримчанка – Олександра Гридасова.

На чемпіонаті Європи 2010 року юна гімнастка виграла бронзову медаль у вправах з булавами, це і стало початком зіркового майбутнього гімнастки. А потім вже з'явилися медалі з серії Гран-прі та Етапів кубків світу. На Універсіаді-2013 завоювала «срібло» і дві «бронзи», на Універсіаді-2015 завоювала вже «золото» і два «срібла». А на Європейських іграх 2015 року в Баку також виборола одну срібну і дві бронзові медалі.

Олександра погодилася зустрітися з нашою кореспонденткою і поділилася враженнями від Олімпіади та розповіла, як

починала свою кар'єру художньої гімнастики в Криму.

– Які враження від Олімпіади і чи задоволені Ви виступом команди?

– Так, я задоволена нашим виступом. Багато хто каже, чому судді вирішили саме так, але я вважаю, що це вже не наша справа. Наше завдання – виступати, отримувати від цього задоволення, щоб сподобалося глядачам. Всі ж розуміють, який це суб'єктивний вид спорту, тому результат залежав не від нас. Комусь ми можемо подобатися, а комусь – ні. Авжеж, враження найяскравіші, але перед Олімпіадою тренувалися з ранку

до вечора, хотілося більше відпочинку. Ми приїхали з метою виступити, тому тренувалися, а не розважались.

– Чи важко Вам було працювати в команді? Чи не хотіли б виступати в індивідуальній програмі?

– Чесно кажучи, в команді важче. Можливо, це залежить від характеру людини, але я розумію, що мені в індивідуальній програмі було б легше, тому що можу сама працювати на свій результат. А в групових вправах ти повинен дуже багато працювати, тому що п'ятеро людей мусять робити все синхронно. Багато залежить від тренера, від того, як він може зібрати всі якості гімнасток і добитися найкращого результату. Коли в команді змінюється одна чи дві людини, а таке в нас часто бувало, то і працювати доводиться в два рази більше.

– Коли Ви вирішили займатися саме цим видом спорту і чому?

– Ми з сім'єю жили в Харкові, потім переїхали в Сімферополь, і ще в дитячому садочку я пішла на заняття з художньої гімнастики. Я була енергійною дитиною, тому мені сподобався цей вид спорту. Спочатку мені швидше подобалася сама атмосфера занять, матуся завжди водила мене на заняття, тому я почала займатися гімнастикою завдяки їй. Уже в 13 років з'явилася можливість потрапити в збірну. Вже тоді я для себе вирішила, що точно залишуся в цьому виді спорту і буду йти до кінця.

– Однак зараз, після Олімпіади, Ви вирішили залишити заняття художньою гімнастикою. Чи не сумуєте зараз за цим?

– Ні, тому що після Олімпіади всім, напевно, треба хоч один рік, щоб відпочити. Я вже розуміла, коли виступала в Ріо, що це мої останні змагання і, звичайно, тоді було сумно, а зараз – ні.

– Що плануєте робити в майбутньому, крім навчання в університеті?

– У мене є плани, думки, але це все поступово, зараз потрібно відпочити після Олімпіади, не хочу братися за все одразу. Я хотіла би здати на права, ще в планах курси телеведучої, але поки що хочу працювати тренером, адже розумію, що саме це я вмю робити краще, тому, можливо, спочатку буду тренувати маленьких дітей. Я навчаюся на факультеті менеджменту та економіки, хотіла б стати спортивним менеджером. Спорт обов'язково буде присутнім у моєму житті, але швидше як сфера бізнесу.

Основне кредо спортсменки в житті – «В будь-якій ситуації залишатися людиною і знаходити щось позитивне у всьому». Приклад Олександри показує, що самовдосконалення немає меж, і хоч вона й залишає заняття художньою гімнастикою, проте продовжує займатися спортом, має багато планів і знає способи їх реалізації. На становлення дівчини як гімнастки вплинуло також життя в Криму. «Хотіла б і зараз жити біля моря», – зізнається з сумом у очах. Вона часто подорожувала півостровом. Ця чудова природа, морські пейзажі і скелясті гори підштовхують йти вперед, підкоряти все нові і нові вершини. І так крок за кроком, день за днем важких тренувань вивели гімнастку на міжнародний рівень, тепер вона гідно представила не лише свою маленьку Батьківщину, а й цілу Україну. Участь в Олімпіаді – це велика честь і досягнення для спортсменів. У Стародавній Греції на час проведення Олімпійських ігор припинялися війни, а зараз весь світ завмирає перед екранами телевізорів, щоб на власні очі побачити нових спортивних зірок, і однією з них стала Олександра Гридасова.

**СПІЛКУВАЛАСЯ
ІРИНА ПЕЛЬЦ**

Вже, мабуть, важко і знайти людину, яка б не розуміла, що живопис існує не задля лише простого та прямого відображення барв, форм, а й сюжетів широкого навколишнього світу. Без переломлення його краси чи дива у внутрішніх світах митця живопису нема. Пензлем чи голкою, на полотні й папері, напряду чи відбитком з дерев'яної, металевої, кам'яної дошки майстер створює образи глибші, ніж уміщується у фізичній площині матеріалу витвору. Тому й вдивляються люди у ці глибини, і зазирають у простори світу митця, і бачать там, крім того, що назовні і всередині, – ще і своє, не явлене чи явлене інакше.

ОЛЕКСАНДР
ЯРОШЕВСЬКИЙ

13 жовтня в культурному просторі AUTONOMOUS Державного підприємства «Кримський дім», що в Києві на вулиці Омеляновича-Павленка, 9, відкрилася художня виставка. Чотири відомих українських художники, об'єднані спільною метою, зграмадили свої роботи на мурах... Чатир-Дагу та Ай-Петрі... Саме такі назви мають ті частини простору «Кримського дому», де розміщено полотна й естампи виставки. А ще там є Алчак і Куш-Кая, є Сокіл – і цей скам'янілий кораловий риф предковічного Океану, найбільший у Криму, – він відображений був ще й на одній із картин... Так, Криму присвячено виставку цю. Та не тіль-

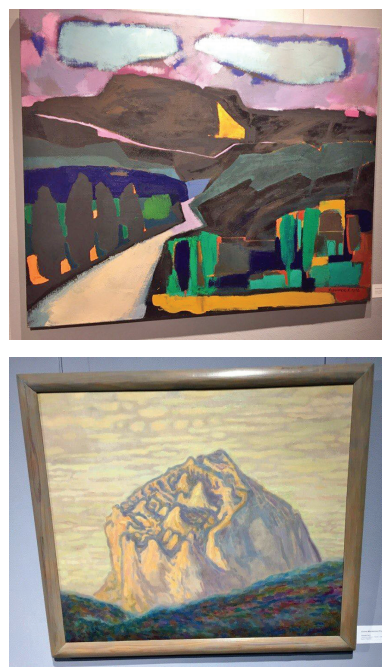
«ЩО ДЛЯ МЕНЕ КРИМ?»

ки помилувати зір любителів витворів пензля і різця відображенням красот сонячного півострова було метою учасників цього мистецького проекту: Катерини Корнійчук, Олени Михайлової-Родіної, Олексія Вакарчука та Івана Михайлова. Насправді, це спроба їхньої відповіді на таке інтимне та вже тепер і болоче запитання: «Що для мене Крим?».

Під час відкриття виставки одна з її учасників – Катерина Корнійчук – наголосила: «Мета виставки тільки одна – декупація Криму!». І, крім любові до кримської землі, учасників об'єднує й те почуття, яке добре знайоме вже тисячам й тисячам українців, які змушені були по-

кинути свої кримські оселі. В мові кримських татар для того почуття є пронизливе слово – «асрет», що з певною мірою умовності можна перекласти як «туга за своїм світом» чи геть приблизне «ностальгія»... Бо, як засвідчила учасник відкриття виставки Олександра Незванна: «Після незаконного вторгнення Російської Федерації жоден із художників більше не потрапив до півострова. Тоді вони, кожен із них, вирішив написати коротке есе «Що для мене Крим?», адже всіх їх пов'язують із Кримом незабутні творчі враження і спогади...».

Не тільки художні відображення відповіді на оте болісне запитання отримували учасники від-

криття виставки. Художник Олена Михайлова-Родіна так зазначила її у інтерв'ю «Голосу Криму»: «Крим для мене – це кохання. Сама земля кримська – земля кохання. Таке саме хороше місце, як Крим, важко знайти. Важко усвідомлювати таку трагедію, що сталась...».

Експонати виставки неоднотипні, й відображає цю неоднотипність не тільки та не стільки різні стилі чи техніки, в яких виконано роботи, а й ото саме різне переломлення люстрами внутрішніх світів митців теми Криму. Є згадуваний уже реалістичний Сокіл, рожевий та прозорий у прозорій перспективі атмосфери. А є виписані широкими такими майже геометричними площинами кольорів пейзажі, що хтось побачив у них повнісіньку та щире абстракцію, а пильне око впізнає в них краєвиди кримські. Чіткість естампів кольорової гравюри – і поруч у стриманих сірих тонах полотна, вони транслюють тобі спершу настрої, згодом образ...

Словами Івана Михайлова із того ж джерела можна підвести ризику під цією розповіддю про подію, в якій змішалися сум і спогад, надія та віра: «Роботи, пов'язані з Кримом, були написані ще 3-5 років тому. На їхнє написання надихали подорожі півостровом. Ми вирішили зробити виставку-підтримку про наші спогади...». І ще. Як зазначив під час відкриття виставки Джеміль Каріков, віднедавна заступник директора Державного підприємства «Кримський дім», – він «дуже задоволений виставкою, що вона не лише повертає до приемних спогадів про півострів, а й нагадує про проблему Криму». Учасники заходів мали ще й щасливу нагоду почути гру славетного кримського музики.

Ті, в кого на той день були свої, інші плани, – ще можуть зануритися в атмосферу мистецького відображення такого недавнього Криму ще майже тиждень. Виставка триватиме до 27 жовтня. Відвідати її можна за адресою: м. Київ, вул. Омеляновича-Павленка (Суворова), 9, ДП «Кримський дім».

І насамкінець. Це про поетів кажуть, що вони за сумісництвом пророки. Або за визначенням. З багатьох робіт цієї виставки не відпускало враження, що сентенція ця стосується й митців різця і пензля. Настрій майбутнього повернення в свою вимушено покинуту домівку властивий як не усій виставці, так багатьом із представлених у ній творів. Одна з робіт, триптих, так і називається: «Повернення». Писано її ще в 2010-му, а, мабуть, ми саме або майже саме таким отой куточок Криму, що на ній, колись-бо вже й побачимо.

СВІТЛИНИ CULTURAL
SPACE AUTONOMOUS

14 ЖОВТНЯ У СТІНАХ ДП «КРИМСЬКИЙ ДІМ» ВІДБУЛАСЯ ПРЕЗЕНТАЦІЯ ІНФОРМАЦІЙНОГО РЕСУРСУ ГАЗЕТИ «КРИМСЬКА СВІТЛИЦЯ»

ПОДІЯ

Основною метою проведеного заходу було ознайомлення загалу з новим медіаполем газети «Кримська світлиця». Відтепер видання можна читати на сторінках Facebook та Twitter, а також на інтернет-сайті.

У зв'язку з тими новими обставинами, в яких опинилася газета, ви-

роблено і презентовано нові завдання: актуалізація в інформаційному полі теми Криму як природної складової України, формування інформаційної бази для українського державотворення в Криму, висвітлення зв'язків Україна – Крим через культурні, соціальні, історичні, спортивні та інші паралелі.

Символічною стала не лише дата проведення презентації інформаційного ресурсу газети «Кримська світлиця», а й те, що

презентація проводилася на тлі кримських краєвидів (напередодні у культурному просторі AUTONOMOUS відкрилася виставка українських художників, присвячена Криму). Такий контекст створював особливо колоритну атмосферу.

Редакція газети «Кримська світлиця» висловлює вдячність всім, хто завітав на презентацію і сподівається на подальше розуміння, підтримку і співпрацю.

КНИГА ПІД ЗНАКОМ КРИМУ (З НАВЧАЛЬНОГО ПОСІБНИКА С. КОЧЕРГИ)

КРИМСЬКИЙ ПОДАРУНОК УКРАЇНІ

АГАТАНГЕЛ ЮХИМОВИЧ
КРИМСЬКИЙ
(1871 – 1941)

Постать А. Кримського на тлі української культури кінця XIX – початку XX сторіччя вимальовується в перших рядах як одна з найяскравіших. Він належав до числа тих людей, які формували кістяк української еліти. Не можна не схилити голову перед його інтелектом, гігантською працездатністю й духовним багатством, яким обдаровані справді непересічні особистості. Видатний орієнталіст, що своїми працями зумів збагатити європейське сходознавство, авторитетний філолог-україніст, талановитий поліглот, який вільно володів кількома десятками мов. Окрім науки, А. Кримського вабило й художнє слово, причому власне українське. Він писав вірші, оповідання й повісті, багато займався перекладами зі східних мов і врешті посів почесне місце серед літераторів кінця XIX – початку XX сторіччя.

Його рід походив із тюрксько-татарського племені, один із предків був родичем кримського хана, спадкоємця могутнього Багтя, і мав впливове становище – був муллою. 1696 року після гострого конфлікту, рятуючись від помсти розгніваного хана, він змушений був утекти з Бахчисарая й оселитися в Литві. 1915 року в інтерв'ю кореспондентові бахчисарайської газети «Терджиман» А. Кримський розповідав про свого мандрівного предка, що опинився серед чужого народу: «Він був змушений узяти християнську віру. Його охрестили і, зважаючи на те, що вийшов він із Криму, стали називати Кримським. Значне число документів, що залишилися відтоді, та інші докази довго зберігалися в нашій родині...». Батько майбутнього письменника Ю. Кримський розпочав службу кар'єру у Володимирі-Волинському. Тут він одружився, дочекався поповнення сім'ї. Із малим А. Кримським родина переїхала в Звенигородку, повітове

містечко на південній околиці Київської губернії.

Юний А. Кримський цілеспрямовано вдосконалював свою українську мову, вивчав історію, етнографію, фольклор. У дев'ятнадцять років вступив до Лазаревського східного інституту в Москві. Саме тут гостро відчув ностальгію й усвідомив себе українцем – не по крові, а по духу. Світоглядним орієнтиром для студента стали праці професора М. Драгоманова.

Значну частину свого життя А. Кримський провів у наукових відрядженнях у Сирії, Лівані й інших східних країнах. Але й там не перестав читати українську періодику, листуватися з українськими письменниками, діячами культури й науки.

Чимало років професор А. Кримський віддав викладацькій і науковій роботі в Москві. 1918 року він переїхав до Києва. Разом із В. Вернадським й іншими видатними вченими заснував Українську академію наук. У цій установі він продовжував плідно працювати до останку. Загалом перу вченого належить понад тисячу праць.

А. КРИМСЬКИЙ ПИСАВ У ЛИСТІ ДО Б. ГРИНЧЕНКА: «МУСЮ ВАМ ПРИЗНАТИСЯ, ЩО В МЕНІ Й КРОВІНКИ УКРАЇНСЬКОЇ НЕМАЄ... Я РОДИВСЯ Й ВИРІС НА УКРАЇНІ ТА Й УКРАЇНИЗУВАВСЯ». СЛОВО «УКРАЇНИЗУВАВСЯ» В ІНШОМУ ЛИСТІ ВІН ПОЯСНЮЄ ТАК: «...УКРАЇНСТВО ВРОСЛО В МЕНЕ ОРГАНІЧНО, БЕЗ МОГО ВІДОМА...», ВВАЖАЮЧИ ОСНОВНИМ ЧИННИКОМ ФОРМУВАННЯ ЙОГО НАЦІОНАЛЬНОЇ СВІДОМОСТІ ЕТНІЧНЕ СЕРЕДОВИЩЕ

Неодноразово А. Кримський приїжджав на батьківщину своїх предків, зокрема в Бахчисарай. Був він і на Південному березі Криму, причому майже кожна зустріч із південним краєм позначалася якимись віхами його творчості, що

водночас мали важливе значення для українського письменства.

Уперше А. Кримський приїхав на кримське узбережжя 1901 року. Навесні він оселився разом зі своїм другом Б. Міллером (прототипом одного з персонажів роману «Андрій Лаговський») в Алушці. На відпочинку не мислив себе без роботи. Саме тут завершив підготовку до видання своєї першої поетичної збірки «Пальмове гілля», до якої увійшли вірші, написані протягом 1898-1891 рр., причому деякі з них, імовірно, були написані або принаймні відредаговані напередодні видання. Видана вона була 1901 року у Львові, й дозволила авторові змінити статус в українському письменстві: зі скромного початківця він перетворився на оригінального поета, а книга його відіграла важливу новаторську роль в історії національного літературного процесу початку XX століття. Вона доповнювалася й перевидавалася 1908 і 1922 року.

Слід підкреслити важливе значення А. Кримського як дослідника й популяризатора творчості С. Руданського, який дванадцять років служив у Ялті лікарем. Сходознавець за фахом, він брав щонайпершу участь у підготовці й виданні першого семитомного зібрання творів С. Руданського.

Серію праць А. Кримського, присвячених творчості автора іскрометних співомовок, розпочинає розвідка «Про рукописи С. Руданського, їх відносини між собою та про поетові листи», яка з'явилася в серпні 1895 року. Друга праця – «Нові поетичні твори С. Руданського» – датована двома місяцями пізніше (жовтень 1895 року). Інтерес до С. Руданського він проніс крізь усе своє життя. 1925 року вийшла його третя праця про видатного поета під назвою «До життєпису С. Руданського (3 нагоди 50-літньої річниці поетової смерті)», що стала підсумковою в цій серії.

Значну цінність становлять праці з історії й етнографії кримських

татар. Перебуваючи в Криму, учений збирав матеріали для свого історико-літературного нариса «Література кримських татар». Це унікальне видання завдяки зусиллям професора О. Губаря побачило світ трьома мовами – українською, кримськотатарською й російською.

Востаннє А. Кримський приїхав до Ялти на лікування влітку 1941 року. Тут його застала звістка про початок війни. Учений покинув ласкаве тепле море, а вже через місяць був заарештований у рідній домівці. Так упав на його голову дамоклів меч влади, який учений відчував над собою вже давно. Літній академік, що майже повністю втратив зір, до останку залишався палким захисником української мови, за що був звинувачений за сталінськими традиціями в буржуазному націоналізмі й абсурдному шпіонажі. Після численних допитів німецького А. Кримського, котрому йшов сімдесят перший рік, відправили в Кустанайську в'язницю, де він незабаром помер. Прах великого вченого навіки залишився в казахській землі, у загальній тюремній могилі. Тільки після смерті Й. Сталіна А. Кримського реабілітували.

Нині прийшла пора відкривати його життя й творчість заново. Проблеми самототожності вченого-митця присвячена остання праця С. Павличко «Націоналізм, сексуальність, орієнталізм. Складний світ А. Кримського» (2000). З'являються й інші праці, завдяки яким ми з радістю й вдячністю пізнаємо світ унікальної особистості – орієнталіста, славіста, політика, публіциста, літератора, про якого дуже влучно сказав академік О. Прицак: «Найкращий кримський подарунок Україні – А. Кримський».

ПУБЛІКУЄТЬСЯ
ЗІ СКОРОЧЕННЯМИ,
ПОВНИЙ ВАРІАНТ СТАТТІ
НА САЙТІ EDUCRIMEA/
ОСВІТА ДЛЯ КРИМУ

У НАСТУПНОМУ ЧИСЛІ «КРИМСЬКОЇ СВІТЛИЦІ»

ПАМ'ЯТНИК ЧИ КУМИР?

Люди винайшли особливу форму увічнення визначного явища – пам'ятники. Що є мірилом значущості події, особистості, явища? Які з пам'ятників є справжнім монументом людського генія, а що є тим кумиром, від створення якого застерігає Святе Письмо? Про кримський «кумар» із «кумирами» – наша розвідка.

ГАЗЕТА «КРИМСЬКА
СВІТЛИЦЯ»

Всеукраїнська літературно-публіцистична та мистецька газета
Виходить із 31 грудня 1992 року
Свідчення про реєстрацію КВ
№12042-913ПР від 30.11.2006 р.

Засновники

Міністерство культури України
Всеукраїнське товариство
«Просвіта» імені Тараса Шевченка
ДП «Національне газетно-журнальне видавництво»

Адреса редакції
03040, м. Київ,
вул. Васильківська, 1;
тел.: +38 (044) 498-23-65

Видавець

Національне
газетно-журнальне
видавництво

Генеральний директор
Андрій ШЕКУН

Головний редактор
Віктор Мерджинський

Дизайн та верстка
Марк Канарський,
Оксана Кочергіна

Поліграфічний комбінат
ТОВ «Типографія «Від "А" до "Я"»
м. Київ, вул. Колекторна, 38/40
тел.: (044) 563-18-04, 562-28-51
Розповсюдження і реклама
тел.: +38 (044) 498-23-64

Редакція не публікує колективні
листи та звернення
Публікуючи проблемні матеріали,
редакція, окрім спеціально
обумовлених випадків, подає лише
авторський погляд.
Передрук і відтворення текстових
та ілюстраційних матеріалів
«Кримської світлиці» – тільки
з письмового дозволу редакції.

Передплата на газету
Передплатна ціна на 2016 р.:
1 місяць – 14,44 грн.,
півріччя – 86,64 грн.

У передплатній ціні враховано
вартість доставки до вашої
поштової скриньки і вартість
оформлення абонемента.

Передплатний індекс
90269

Наклад 1000 прим.
Ціна договірною

43

94020
820157
4